

4.2.2011

Strategické hodnotenie obrany SR (Analýza stavu obrany štátu)

Úvod

Vláda SR sa vo svojom programovom vyhlásení zaviazala vykonať strategické hodnotenie obrany, ktoré je štandardným nástrojom strategického riadenia obrany v krajinách demokratického sveta. Politické vedenie štátu pristúpilo k tomuto kroku na základe zmeny základných podmienok pre napĺňovanie stanovených cieľov, priorít, ambícií a úloh v oblasti obrany.

Základným dôvodom pre strategické hodnotenia obrany SR je pretrvávajúca dlhodobá nerovnováha medzi rastúcim rozsahom a náročnosťou úloh, ktoré pre rezort obrany vyplývajú z príslušných právnych predpisov a medzinárodných zmlúv v oblasti obrany na strane jednej a znižujúcim sa zdrojovým rámcom na realizáciu týchto úloh na strane druhej. V dôsledku dopadov ekonomickej krízy bolo toto znižovanie zdrojov v ostatných rokoch veľmi výrazné, čo zhoršilo už tak kritický stav v našich ozbrojených silách prejavujúci sa stagnáciou ich transformácie a znižovaním ich operačnej pripravenosti. Neriešenie uvedených problémov by ďalej prehĺbilo tento kritický stav s priamym dopadom na úroveň zabezpečenia obrany štátu a spôsobilo by stratu kredibility SR z dôvodu neplnenia medzinárodných záväzkov.

Cieľom strategického hodnotenia obrany SR je preto **definovať politicko-strategický rámec pre dlhodobý rozvoj obranného potenciálu SR a ozbrojených síl, vrátane zabezpečenia stabilného zdrojového rámca s ambíciou vyrovnania nerovnováhy medzi stanoveným rozsahom úloh a pridelovanými zdrojmi.**

Prvým krokom bolo vykonanie komplexnej analýzy súčasného stavu zaručovania obrany štátu a rozvoja ozbrojených síl, ktorá dáva odpovede predovšetkým na otázky, kde sa nachádzame, aké sú príčiny a dôsledky tohto stavu. Na tomto objektívnom analytickom základe, je kreovaný návrh strategickej projekcie ďalšieho postupu v tejto oblasti, ktorý sa predkladá **politickej sfére štátu k prijatiu konkrétnej strategickej voľby.**

Strategické hodnotenie obrany SR vytvára svojim charakterom predpoklad, aby sa riešenie rozhodujúcich otázok obrany štátu stalo trvalou záležitosťou širokého politického dialógu a celospoločenského konsenzu. Zároveň ponúka príležitosť, aby sa táto oblasť stala vecou verejnou, aktívne podporovanou a kontrolovanou občanmi SR.

A. OBRANNÁ POLITIKA

Preambula

1) Obranná politika počas celého obdobia od vzniku Slovenskej republiky definovala základný politicko-strategický rámec pre budovanie obranného potenciálu, vrátane rozvoja ozbrojených síl na zabezpečenie úloh obrany štátu, plnenia spojeneckých a ďalších medzinárodných záväzkov. Postupne bol vytváraný a zdokonaľovaný súbor strategických, koncepčných a plánovacích dokumentov a súvisiacich právnych noriem, ktoré spresňovali postup transformačných procesov. Kvalita plnenia týchto úloh v jednotlivých obdobiach bola však priamo determinovaná predovšetkým kľúčovými politickými rozhodnutiami o spôsobe a dynamike procesu integrácie SR, ako aj o úrovni zdrojového zabezpečenia obrany štátu a rozvoja ozbrojených síl. Výsledok úsilia bol zároveň priamo ovplyvňovaný kvalitou vnútro rezortných poznávacích, plánovacích, rozhodovacích a hodnotiacich procesov a efektívnosťou manažmentu zdrojov.

- 2) Dominantným medzníkom v realizácii obrannej politiky bolo plnenie integračného cieľa. Nepozvanie SR k rokovaniu o vstupe do NATO v prvom kole jeho rozširovania, z dôvodu nenaplnenia politických kritérií demokratického vývoja štátu, negatívne ovplyvnilo celkový transformačný proces v ozbrojených silách, pôsobilo výrazne demotivujúco, zvlášť preto, že ozbrojené sily stanovené vojensko-odborné požiadavky pre členstvo v NATO v roku 1997 plnili. Kvalitatívne nová etapa v procese prípravy na členstvo začala v roku 1999 odstránením základných prekážok politického charakteru, čo umožnilo akcelerovanie dynamiky prístupového procesu, ktorý vyvrcholil prijatím SR za člena NATO a EÚ v roku 2004. Táto skutočnosť vytvárala dobré systémové východiská a predpoklady pre usmernenie ďalšieho procesu rozvoja obranného potenciálu a transformácie ozbrojených síl, ktoré však neboli dôsledne využité na potrebnú kvalitatívnu zmenu.

Plnenie hlavného poslania

- 3) Základný cieľ obrannej politiky SR, definovaný v Obrannej stratégii SR, ktorým je zaručenie bezpečnosti občanov a obrany štátu bol priebežne plnený ako vlastnými silami, tak aj v rámci kolektívnej obrany. Integráciou do euroatlantických štruktúr bol vytvorený jeden z najdôležitejších predpokladov pre stabilný, demokratický, sociálny a ekonomický rozvoj štátu a rast životnej úrovne občanov. SR nebola potenciálne vystavená vojenskej hrozbe, ktorá by priamo ohrozovala jej integritu, zvrchovanosť a ostatné bezpečnostné záujmy. Súčasná úroveň bezpečnosti našich občanov je garantovaná vysokou mierou bezpečnosti a stability v euroatlantickom priestore. Tá je dôsledkom nie len odstrašujúceho (jadrového a konvenčného) potenciálu systému kolektívnej obrany, ktorého sme súčasťou, ale aj jeho pozitívneho vplyvu na celkovú medzinárodnú bezpečnosť aj prostredníctvom operácií medzinárodného krízového manažmentu. Pokračovanie v redukcii zdrojového rámca na obranu štátu by negatívne ovplyvnilo primeraný podiel SR na zaručení účinnosti tohto potenciálu nielen v oblasti medzinárodnej bezpečnosti, ale bezprostredne aj vo vzťahu k realizácii základného cieľa obrannej politiky SR a mohlo by viesť k spochybneniu politickej pripravenosti SR zdieľať záťaž na spoločnom úsilí v nestabilnom, dynamicky sa meniacom globálnom bezpečnostnom prostredí, ktoré môže generovať výzvy ohrozujúce aj pre bezpečnosť SR.
- 4) Obranná politika SR od roku 1999 bola realizovaná dôsledne z hľadiska euroatlantickej orientácie SR. Plnenie spojeneckých a ďalších medzinárodných záväzkov zameraných na zvyšovanie akcieschopnosti NATO, EÚ a OSN pri upevňovaní mieru a stability vo svete a pri predchádzaní a riešení konfliktov, ktoré by mohli ohrozovať naše záujmy, sa stalo jej hlavnou prioritou. SR vzhľadom na zdrojové limity prioritne napĺňa svoje záväzky vo vzťahu k riešeniu súčasných úloh medzinárodnej bezpečnosti predovšetkým prostredníctvom aktívnej účasti OS SR v prebiehajúcich operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Postupne posilňovala svoj podiel v operáciách pod vedením NATO a EÚ, ktorý z hľadiska celkovej účasti OS SR v operáciách v zahraničí v súčasnosti predstavuje 62 % (skutočné počty k 27.1.2011), celkovo však ide o podporné spôsobilosti, ktoré nemajú výraznejší vplyv na proces ich transformácie. SR z kvantitatívneho hľadiska plní aj svoje záväzky vo vzťahu k riešeniu potenciálnych akútnych krízových situácií vo svete prostredníctvom zapájania sa do tvorby síl reakcie NATO (NRF) a účasťou v bojových skupinách EÚ (EU BG), poskytované príspevky spravidla nenapĺňajú kvalitatívne požiadavky na spôsobilosti. Rizikovým faktorom zostáva zdrojové zabezpečenie prípadného nasadenia jednotiek OS SR začlenených do NRF a EU BG v jednotlivých rotáciách a predovšetkým ich udržania v operácii. Problémy

pretrvávajú v plnení spojeneckých záväzkov pri dosahovaní plánovaných spôsobilostí ozbrojených síl prostredníctvom cieľov síl, ktoré sú kľúčové pre celkovú transformáciu OS SR. Nízka je aj úroveň zapojenia SR do aliančných a mnohonárodných projektov na rozvoj obranných spôsobilostí a to ako z hľadiska počtu i rozsahu účasti, kde okrem projektov Systém spojeneckého pozorovania územia (AGS), Nasaditeľného komunikačného modulu (DCM), Centra výnimčnosti pre oblasť nevybuchnutej munície a manažment následkov (CoE EOD), a účelového zoskupenia krajín s vrtuľníkmi Mi (HHTF), nie je SR zapojená v iných medzinárodných projektoch budovania spôsobilostí.

- 5) Systém obrany štátu v súčasnosti na ešte akceptovateľnej úrovni naplňa svoje poslanie vo vzťahu k obrane štátu, v prispievaní k obranným schopnostiam kolektívnej obrany NATO a vojenským spôsobilostiam EÚ, ako aj v poskytovaní pomoci orgánom verejnej moci pri riešení krízových situácií v rámci národného krízového manažmentu. Jeho výraznejší príspevok do spoločného úsilia je však limitovaný zdrojovým rámcom na rozvoj spôsobilostí ozbrojených síl a plnenie úloh podpory obrany štátu ako aj efektívnosťou využívania pridelených zdrojov. Systém obrany štátu nenaplnia transformačné požiadavky platnej Obrannej stratégie SR (2005), pretože jeho súčasná koncepcná podoba je z roku 2002. Prejavuje sa to predovšetkým v účinnosti jeho riadenia a efektívnosti využívania obranného potenciálu, v úrovni transformácie výkonných a podporných prvkov systému obrany, jeho previazanosti s bezpečnostným systémom štátu, ako aj v jeho prepojenosti so systémami NATO, EÚ a susedných štátov.
- 6) Cieľom transformácie OS SR bolo vybudovať relatívne malé, dobre vyzbrojené, kvalitne vycvičené sily disponujúce potrebnými vojenskými spôsobilosťami a pripravené na plnenie širokého spektra úloh vyplývajúcich z príslušných právnych noriem, Obrannej stratégie SR, rozhodnutí ústavných orgánov štátu a medzinárodných záväzkov. Napriek veľkému počtu prijatých strategických, koncepcných a plánovacích dokumentov od roku 1993 sa nepodarilo výraznejšie pokročiť v dosahovaní plánovaných kvalitatívnych transformačných cieľov. Najvýraznejším kvantitatívnym výsledkom transformácie ozbrojených síl bola takmer dvojtretinová redukcia ich počtov. Ozbrojené sily sú v procese nepretržitých zmien, ktoré boli v priebehu krátkeho času ich realizácie poznamenané častými zmenami rozvojových priorít, a to veľa krát aj bez zachovania funkčnej kontinuity. Najväčšie problémy pri transformácií pretrvávajú v oblasti modernizácie rozhodujúcej výzbroje a techniky ozbrojených síl, ale aj v pripravenosti vojenského personálu, čo má negatívny dopad na rozvoj kľúčových spôsobilostí. Pridelované finančné prostriedky pre OS SR dlhodobo nekorešponujú so základnými potrebami a úlohami OS SR, nevytvárajú predpoklady na zabezpečenie rozvoja OS SR, na prezbrojenie hlavných druhov zastaranej pozemnej (napríklad obrnené transportéry a iné) a leteckej (napríklad MiG-29, vrtuľníky a ďalšie) výzbroje a techniky a odsúvajú ich do stavu „krízového prežitia“, resp. postupnej straty niektorých spôsobilostí. V súčasnosti nie je vyriešený ani reálny základný koncepcný rámec ďalšieho rozvoja ozbrojených síl. Súčasné počty, organizačná štruktúra a úroveň spôsobilostí ozbrojených síl zabezpečuje plnenie politicko-vojenskej ambície definovanej v Obrannej stratégii SR len na hranici akceptovateľného rizika ale nevytvára podmienky pre jej dlhodobé plnohodnotné napĺňanie.

Zdrojové zabezpečenie a manažment zdrojov

- 7) Základným a dlhodobým problémom, ktorý sa obrannej politike nepodarilo vyriešiť v priebehu celého uplynulého obdobia, je nesúlad medzi stanovenými úlohami

a spôsobilosťami ozbrojených síl potrebnými na ich splnenie na strane jednej a reálne vyčleňovanými zdrojmi na ich realizáciu na strane druhej. Prejavuje sa to v tom, že ani v jednom roku reálne vyčleňované resp. skutočne vyčerpané finančné zdroje pre rezort obrany nedosahovali plánovanú a vládou SR garantovanú úroveň v dlhodobých rozvojových dokumentoch. Len za obdobie rokov 2002 až 2010 predstavoval tento vnútorný deficit hodnotu približne 1,5 mld. €, čo je dvojnásobok rozpočtu kapitoly MO SR na rok 2011. Tento rozdiel výraznejšie neovplyvnil ani fakt, že celkový ekonomický rast SR bol v skutočnosti vyšší, než sa pôvodne očakávalo. Nestabilita a nepredvídateľnosť v pridelovaní zdrojov aspoň v strednodobom horizonte bola každoročne prehlbovaná viazaním finančných prostriedkov pridelených rezortu obrany z úrovne vlády SR počas realizačného roka. Za obdobie rokov 2006 až 2009 bol upravený rozpočet kapitoly oproti schválenému rozpočtu znížený o približne 152,6 mil. €, pričom väčšina z týchto finančných prostriedkov bola vládou SR viazaná pre iné účely, napríklad na zabezpečenie štipendií žiakom stredných škôl v zahraničí (8,3 mil. €) a na dofinancovanie cesty Nová Bystrica – Oravská Lesná (2,6 mil. €) v roku 2008, resp. v rámci realokácie výdavkov na udržanie hospodárskeho rastu a zamestnanosti v SR v roku 2009 (96,2 mil. €). To ešte viac limitovalo možnosť dlhodobejšej kontinuity kľúčových reformných projektov. U všetkých rozvojových dlhodobých plánovacích dokumentov sa už prvých rokoch realizácie stávali plánované cieľové parametre rozvoja spôsobilostí a ich časové horizonty nedosiahnuteľné. Je zrejmé, že praktická implementácia schválených dlhodobých plánov rozvoja v rezorte nenaplnila stanovené ciele. Reakcia rezortu obrany opakovaným nahrádzaním (aktualizáciou) starého plánu plánom novým bez systémového vyriešenia garancie dodržania vládou SR schválených plánovacích predpokladov sa ukázala ako neúčinná, postup podľa tejto metodológie by vytváral rovnaký problém do budúcnosti.

- 8) Dlhodobý nesúlad medzi definovanými úlohami a zdrojmi ako vonkajší faktor bol prehlbovaný vnútorným faktorom - nižšou úrovňou manažmentu zdrojov v rezorte obrany, vrátane netransparentnosti v procesoch obstarávania. V dôsledku toho sa ani reálne pridelené zdroje v rezorte obrany nepodarilo vždy a účelne využiť na plánované priority rozvoja požadovaných spôsobilostí. Priority programových plánov rozvoja rezortu obrany, ako strednodobého plánovacieho dokumentu, sa síce z väčšej časti premietali do návrhov rozpočtu kapitoly MO SR, v priebehu rozpočtového roka však bola alokovaná výška finančných prostriedkov upravovaná resp. priority menené, čo v praxi znamenalo presun finančných prostriedkov v prospech iných pôvodne neplánovaných úloh, alebo menej významných priorít. V súčasnom systéme programového plánovania programový plán nemá dostatočnú váhu pri rozhodovaní o čerpaní zdrojov. To spôsobovalo následné zmeny v ročných plánoch obstarávania zákaziek, takto upravené plány boli vyhodnocované ako úspešne plnené, pričom neboli realisticky zhodnotené negatívne dôsledky odklonu od pôvodne schváleného plánu, predovšetkým v oblasti rozvoja výzbroje a komunikačných a informačných systémov. Tento systém plánovania a obstarávania sa ukázal ako administratívne veľmi náročný, netransparentný a z hľadiska dosahovania plánovaných cieľov málo efektívny. Existencia a udržiavanie rozsiahleho nehnuteľného a hnutel'ného majetku v správe MO SR, ktorý OS SR nepotrebujú, ako aj veľký počet rozostavených stavieb, v minulosti výrazne odčerpávali zdroje, ktoré mohli byť efektívnejšie využité na rozvoj ozbrojených síl. Napriek vyššej dynamike v procese prevodu jeho správy alebo vlastníctva v ostatných rokoch, tento problém stále existuje.

- 9) Prehľbuje sa negatívny pomer medzi prevádzkovými a rozvojovými nákladmi, zatiaľ čo sa náklady na rozvoj v rokoch 2003 až 2009 pohybovali na úrovni cca 20 %, v roku 2010 predstavujú už len 16 % a na rok 2011 je to ešte podstatne nižšie percento, pričom kritická úroveň sa predpokladá aj na roky 2012 a 2013. Tento vývoj do budúcnosti ešte výraznejšie zužuje rozvojové možnosti rezortu obrany s negatívnym dopadom predovšetkým na modernizáciu ozbrojených síl. Pritom podstatná časť týchto rozvojových prostriedkov smeruje na zabezpečenie pôsobenie SR pri ochrane vzdušného priestoru v rámci NATINADS, leteckej pátraciej a záchranej služby a účasti OS SR v operáciách medzinárodného krízového manažmentu.

Plnenie medzinárodných záväzkov

- 10) Nesúlad medzi úlohami a zdrojmi vyčleňovanými na ich realizáciu mal dopad aj na úroveň plnenia spojeneckých a ďalších medzinárodných záväzkov SR, predovšetkým v oblasti dosahovania spôsobilostí ozbrojených síl. Pritom počas plnenia Akčného plánu členstva (MAP), prístupových rokovaní, ako aj po vstupe do NATO bol vládou SR jednoznačne a viackrát potvrdený záväzok vyčleňovať na obranný rozpočet 2 % HDP, aj na základe čoho bola SR v dobe vstupu do NATO hodnotená ako najlepšie pripravená kandidátska krajina s perspektívou bezproblémovej integrácie. Tomu zodpovedal aj postupne prijímaný primeraný a k zdrojovému rámcu realistický súbor záväzkov SR v oblasti obranných schopností a rozvoja spôsobilostí ozbrojených síl potrebných na naplnenie ambície NATO (Ciele síl NATO), zodpovedajúci spravodlivému podielu SR pri zdieľaní záťaže na celkovom úsilí Aliancie.
- 11) Skutočnosť, že uvedenú úroveň zdrojov na obranu sa nepodarilo naplniť ani v jednom roku spôsobila, že už prvé prijaté záväzky vyjadrujúce podiel SR na celkovom úsilí Aliancie (Ciele síl 2004) neboli dostatočne zdrojovo zabezpečené. Ciele síl 2006 a najmä Ciele síl 2008, reagujúce aj na skúsenosti z operácie v Afganistane, ďalej zvýšili nároky na rozvoj nasaditeľných a dlhodobo udržateľných spôsobilostí, čo ešte viac prehĺbilo nesúlad medzi požiadavkami Aliancie na rozvoj obranných spôsobilostí a zdrojmi vyčleňovanými SR na obranu. Napriek tomu výhody mnohonárodnej spolupráce pri budovaní spôsobilostí (spájanie, zdieľanie, špecializácia) využíva SR len v minimálnej miere. Dlhodobá nerovnováha úloh a zdrojov spolu s ich neefektívnym manažmentom a nízkou účinnosťou obstarávacích procesov vo vzťahu k schváleným plánom spôsobuje zaostávanie SR pri plnení prijatých cieľov síl, ktoré bezprostredne súvisia s plnením našej ambície pre kolektívnu obranu, a to pri dosahovaní kvalitatívnych ako aj kvantitatívnych parametrov v stanovených termínoch. Aj deklarované jednotky, ktoré už boli certifikované, dosiahli pritom pripravenosť len na dolnej hranici požadovaných spôsobilostí a po skončení pohotovostnej fázy tieto spôsobilosti stratili.
- 12) Účasť OS SR v operáciách medzinárodného krízového manažmentu má mimoriadny prínos pre medzinárodnú kredibilitu SR z hľadiska plnenia našich záväzkov prostredníctvom aktívnej účasti na udržiavaní mieru a stability vo svete. Účasť OS SR v operáciách dlhodobo osciluje v priemere okolo úrovne 590 vojakov. Aj napriek dopadom ekonomickej krízy na obranný rozpočet SR, ako prejav solidarity a spravodlivého zdieľania záťaže v spoločnom úsilí, SR nielen udržala, ale aj výrazne posilnila svoju účasť v kľúčovej operácii NATO v Afganistane. Transformačný efekt použitia jednotiek OS SR v operáciách medzinárodného krízového manažmentu je však minimálny. Tradične boli totiž do operácií nasadzované prevažne ženijné a strážne jednotky, nebol nasadzovaný organické jednotky OS SR (okrem vrtuľníkov Mi-17M

v operáciách na Balkáne), alebo ich väčšie súčasti v súlade s ich primárnym poslaním a určením (ktoré by získané skúsenosti mohli odovzdávať aj ďalším jednotkám). Dôvodom bola aj absencia ďalších spôsobilostí požadovaných vo vzťahu k charakteru operácií resp. národné obmedzenia. To viedlo k príprave jednotiek len na špecifické úlohy (ženijné, strážne) a nie k rozvíjaniu ich primárnych spôsobilostí. Rovnako ani poznatky a skúsenosti z operácií a zapájania sa do NRF a EU BG dosiaľ nepriniesli zásadný transformačný efekt. V rámci účasti v operáciách medzinárodného krízového manažmentu sa v podmienkach SR dosiaľ nepodarilo plnohodnotne realizovať komplexný prístup aj za využitia civilných spôsobilostí. Niektoré legislatívne otázky súvisiace s pôsobením jednotiek ozbrojených síl v nepriateľskom prostredí v rámci kolektívnej obrany a v medzinárodnom krízovom manažmente nie sú doriešené.

- 13) Narastanie operačného tempa v operáciách je pritom spojené nielen s nárastom kvality a kvantity požadovaných operačných spôsobilostí, ale aj s exponenciálnym rastom ich finančnej náročnosti, ktorá za posledných šesť rokov vzrástla trojnásobne (zo 16,6 mil. € v roku 2004 na 48,7 mil. € v roku 2010, na rok 2011 je naplánovaných 52,1 mil. €), pričom tento nárast sa plne vykryva z rozpočtu MO SR. Súčasný spôsob finančného zabezpečenia neplánovaného nasadenia a udržania OS SR v operáciách medzinárodného krízového manažmentu a v rámci NRF a EU BG nie je systémovo vyriešený, predpokladá sa ich vykrytie v rámci rozpočtu kapitoly MO SR, predovšetkým na úkor rozvoja ozbrojených síl. Financovanie prípadného nasadenia a udržiavania jednotky na úrovni prápor, alebo rota zo zdrojov MO SR by však znamenalo kolaps rozpočtu celého rezortu obrany.

Riadenie obrany

- 14) Dlhodobou neriešeným problémom je smerovanie ďalšieho rozvoja bezpečnostného a obranného potenciálu štátu. Súčasný koncepčný rozpracovanie bezpečnostného a obranného systému štátu bolo schválené vládou SR ešte v roku 2002, to znamená, že ešte pred vstupom SR do NATO a EÚ. Nie sú v ňom preto implementované požiadavky *Bezpečnostnej stratégie SR* a *Obrannej stratégie SR* z roku 2005, nezodpovedá charakterom ani parametrami súčasnej bezpečnostnej situácii a nie je kompatibilný so systémami medzinárodného krízového manažmentu, absentuje v nich aj komplexný prístup k predchádzaniu, riešeniu a odstraňovaniu následkov krízových situácií. Od roku 2007 pripravovaná *Koncepcia bezpečnostného systému SR* nebola dokončená, stagnovali aj práce na tvorbe *Koncepcie systému obrany SR*. Problémom je doladenie kompetenčných otázok v oblasti riadenia a koordinačných súčinností jednotlivých prvkov systému, vrátane spresnenia poslania a úloh ozbrojených síl v rámci národného krízového manažmentu. Ide o vážnu výzvu aj pre národný systém krízového manažmentu, zvlášť v kontexte množiacich sa prírodných katastrof a technologických havárií na území SR a stupňujúceho sa rozsahu ich dôsledkov na životy a majetok.

- 15) Od vzniku SR sa nepodarilo zaviesť otvorený, nepretržitý dialóg medzi politickou sférou, vedením rezortu obrany a velením ozbrojených síl o strategickom smerovaní a zásadných otázkach obrany štátu, rozvoja ozbrojených síl a ich zdrojovom zabezpečení. MO SR, ako ústredný orgán štátnej správy, ktorý je zodpovedný za plnenie zásadných úloh obrany štátu, výstavbu a rozvoj ozbrojených síl, nie vždy bolo schopné naplniť svoje poslanie a zabezpečovať stanovené úlohy v požadovanej kvalite, zvlášť pokiaľ ide o prepojenie strategického rozhodovania a obranného plánovania s realizačnou fázou, najmä procesom obstarávania. MO SR nereagovalo dostatočne pružne na nesúlad a narastanie disproporcii

medzi stanovenými ambíciami a reálnym zdrojovým rámcom na ich plnenie. Do dôsledku nebola naplnená ani jeho úloha ako vrcholového manažmentu riadenia v oblasti efektívneho manažovania zdrojov s dôrazom na využívanie disponibilných zdrojov na plánované priority vo vzťahu k rozvoju obranného potenciálu, riadeniu obrany štátu a rozvoju ozbrojených síl.

- 16) Napriek vykonanému personálnemu a štrukturálnemu auditu v roku 2005 a viacerým, takmer každoročným, organizačným zmenám, MO SR nedosiahlo potrebnú úroveň racionalizácie štruktúr a efektívnosť v ich činnosti. Pretrvávajú prvky duplicity v niektorých činnostiach a nejasnosti vo vymedzení pôsobnosti zložiek ako aj duplicity medzi MO SR a GŠ OS SR napríklad v oblasti medzinárodnej spolupráce, operácií, personálneho manažmentu, obranného plánovania a manažmentu finančných zdrojov a ďalších, čo spomaľuje a byrokratizuje rozhodovacie procesy. Na druhej strane nie je konkrétne vymedzená pôsobnosť organizačných prvkov MO SR v oblasti strategického plánovania, riadenia obrany štátu a rozvoja ozbrojených síl. Tieto sú preto riešené prostredníctvom rôznych dočasných pracovných skupín a komisií, ktoré však konkrétnu zodpovednosť nepreberajú. Neexistencia teoretického vedeckovýskumného potenciálu v oblasti politicko-bezpečnostných a vojensko-strategických otázok má rovnako negatívny dopad na skvalitňovanie poznávacej a rozhodovacej činnosti MO SR. Nepodarilo sa tiež výraznejšie pokročiť v redukcii a racionalizácii činnosti organizačných štruktúr priamo podriadených MO SR, ktoré sa zaoberajú prevažne obslužnými, podpornými činnosťami.

Velenie a riadenie, organizačné štruktúry

- 17) Došlo k výraznému zníženiu počtov a potrebnej reštrukturalizácii dôstojníckeho a praporčíckeho zboru, posilneniu úlohy poddôstojníkov a vytvoreniu kategórie mužstva. Postupne sa menili veliteľské a štábne štruktúry, z divízyňch štruktúr, cez zborové až po súčasné operačné veliteľstvá a brigádne štruktúry. Po prijatí Modelu 2010 v roku 2001 boli počty Generálneho štábu OS SR znížené o 44 %, v roku 2009 boli počty generálneho štábu redukované o cca 20 % pri znížení počtov jeho štábov. Za celé obdobie od roku 1993 sme však neboli schopní vyrovnat' sa s robustnými štruktúrami velenia a riadenia ozbrojených síl tak, aby svojou veľkosťou a spôsobilosťami zodpovedali aktuálnym požiadavkám. Počty na strategickom a operačnom stupni velenia a riadenia sú naďalej predimenzované, proces ich racionalizácie a zefektívňovania činnosti nie je dokončený. Pritom okrem veliteľstiev a štábov deklarovaných jednotiek na taktickej úrovni sa nepočíta s ich nasadzovaním do operácií. Aktuálny systém velenia a riadenia ozbrojených síl (vrátane jeho štruktúry a zdrojovej náročnosti) je v nerovnováhe k výkonným prvkom ozbrojených síl a úlohám, ktoré plnia a je ekonomicky neúnosný.
- 18) Plošné znižovanie počtov personálu bez existencie dlhodobejšej vízie nemohlo nahradiť absentujúci systémový koncepčný prístup, ktorý by riešil nielen dlhodobu nahromadenú problémy, ale aj negatívne dopady ekonomickej krízy na ozbrojenú silu v dostupnom a dlhodobu udržateľnom ekonomickom rámci. Ostatný *Dlhodobý plán rozvoja ministerstva obrany s výhľadom do roku 2015* (Model 2015) je už od roku 2007 neaktuálny, nezodpovedajúci súčasným a budúcim požiadavkám ani zdrojovej realite. Viaceré rozhodnutia v rokoch 2008 a 2009 zamerané na racionalizáciu a zefektívnenie štruktúr ozbrojených síl mali operatívny charakter sledujúci okamžité úspory bez hlbších analýz skutočných potrieb. Pripravovaný dokument *Rozvoj rezortu ministerstva obrany - Model 2020*, aj keď mal ambíciu tieto problémy riešiť, z dôvodu nepredvídateľnosti

plánovacích predpokladov nebol dokončený ani schválený vedením rezortu a z pohľadu zdrojových požiadaviek sa stal nerealistický.

Vojenský personál, sociálna politika a vzdelávanie

- 19) Od roku 1993 prešli ozbrojené sily radikálnym zoštíhlením z východiskového stavu približne 52 400 k dnešnému stavu približne 17 000 osôb. Profesionalizácia ozbrojených síl od roku 2006 znamenala pokrok z hľadiska kvality, ktorú majú takto organizované ozbrojené sily poskytnúť. Mala zásadný vplyv na zmeny v kvalitatívnom zložení vojenského personálu, v hodnotnej štruktúre došlo k podstatnej redukcii vyšších hodností a dôstojníckych funkcií v prospech nižších hodností s posilnením praporčíckeho a poddôstojníckeho zboru. Jej zavedenie v ročnom predstihu však neumožnilo doriešiť všetky koncepčné a legislatívne aspekty profesionálnej služby. Napriek tomu profesionalizácia vytvárala dostatočné predpoklady na posilnenie kvality a stability vojenského personálu, na skvalitnenie jeho vzdelávania, výcviku. Jej motivačný potenciál však nebol vždy dôsledne využitý.
- 20) Podstatná redukcia koncepčných orgánov MO SR (sekcia ľudských zdrojov) v oblasti riadenia ľudských zdrojov v roku 2005 viedla k nesystémovým novelizáciám zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov za uplynulých päť rokov, ktoré sa museli striktnie prispôbovať limitovaným zdrojovým možnostiam rezortu a ich aplikácia prostredníctvom pevne nastaveného systému manažmentu vojenského personálu destabilizovala personálnu politiku. Problémy sa prejavujú najmä v aplikácii kariérneho systému, ktorý sa v dôsledku nedostatočnej obmeny personálu vo vojenských hodnostiach mužstva a poddôstojníkov v ozbrojených silách takmer zastavil. Z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov sa v ostatných rokoch znížila regrutácia personálu, prejavuje sa starnutie personálu, v OS SR sa za štyri roky zvýšil priemerný vek z 29 na 32 rokov, veková nevyváženosť predstavuje aj do budúcnosti vytváranie generačných vln. Dlhodobým problémom je získavanie vysokokvalifikovaných špecialistov pre službu v ozbrojených silách, najmä ide o zdravotnícke a ďalšie špecifické odbornosti, ako aj nedosahovanie cieľov jazykovej pripravenosti. Personálna naplnenosť jednotiek OS SR je len na úrovni 90 % z dôvodu limitovaných finančných prostriedkov na personál. Do súčasnej doby nebol efektívne využívaný systém aktívnych záloh, nebola realizovaná ani ich odborná príprava, finančné prostriedky plánované na jej vykonanie v roku 2009, boli presunuté na iný účel. Využívanie aktívnych záloh v stave bezpečnosti v prípade zvýšeného operačného tempa ozbrojených síl platný právny rámec neumožňuje.
- 21) Profesionalizácia priniesla aj vyššie požiadavky na zdrojové zabezpečenie vojenského personálu, čo pri znižujúcom sa rozpočte kapitoly MO SR tiež zväčšuje podiel výdavkov na platy, odvody a príspevky do fondov za vojenský personál na celkových výdavkoch rezortu obrany na úroveň približne 37 % (2011). To je neudržateľný stav, ktorý vyvoláva tlak na zvyšovanie úrovne nenaplnenosti, resp. znižovanie mierovo udržiavaných počtov profesionálnych vojakov.
- 22) Osobitný štandard sociálneho zabezpečenia príslušníkov ozbrojených síl plnil zásadnú úlohu pri prechode na plne profesionálne ozbrojené sily. Profesionalizácia, ktorá priniesla vyššie nároky na stabilitu a kvalitu personálu, jeho prínos zvýraznila. Špecifické sociálne podmienky kompenzujúce špecifické nároky vyplývajúce zo služby v ozbrojených silách podstatne prispeli k atraktivnosti ozbrojených síl na trhu práce aj pri vysokom ekonomickom raste SR a sú naďalej predpokladom napĺňania potrieb v oblasti

doplňovania a kvality vojenského personálu. V oblasti sociálneho zabezpečenia profesionálnych vojakov, okrem mzdovej a bytovej politiky a zabezpečenia vojakov pri chorobe a pri skončení služobného pomeru, nie sú dlhodobo rozvíjané žiadne ďalšie sociálne programy. Napriek rastúcemu počtu vojakov s rodinami a počtu žien v ozbrojených silách neexistujú adekvátne programy práce s týmito ale aj ďalšími cieľovými skupinami. Dosiaľ nie sú hľadané alternatívne riešenia sociálnej politiky smerom k vojakom pre prípad vynútených zmien v existujúcom systéme sociálneho zabezpečenia vojakov, vrátane spôsobu valorizácie vojenských výsluhových dôchodkov.

- 23) Vojenské školstvo a systém vzdelávania prešli viacerými podstatnými zmenami, či už z hľadiska veľkosti, štruktúry alebo obsahového zamerania, súvisiacimi so zmenami v ozbrojených silách. Pretrvávajúce problémy v nejasnom dlhodobom koncepčnom smerovaní rozvoja ozbrojených síl sa premietali aj do častých zmien požiadaviek na vojenské školstvo, na ktoré toto mohlo reagovať len s určitým časovým posunom. To malo za následok, že sa za pochodu menili, resp. upravovali viaceré zo študijných programov na akadémii ozbrojených síl. V dôsledku neujasnenosti zodpovednosti za prípravu dôstojníkov pôsobili v určitom období (2004 – 2008) dokonca dve vojenské akadémie, na druhej strane pretrvávali i názory na zrušenie vojenskej vysokej školy. Vojenský rozmer vysokoškolského vzdelávania v akadémii ozbrojených síl sa od roku 2004 postupne vytrácal, absentovala schopnosť formovať líderske schopnosti budúcich dôstojníkov, absolventi po nástupe do praxe v ozbrojených silách museli urýchlene získavať a dopĺňať základné vojenské vedomosti a zručnosti, nevyhnutné pre zvládnutie plnenia základných úloh na funkcii.
- 24) V súčasnosti je Akadémia ozbrojených síl generála M. R. Štefánika (AOS) stabilizovanou štátnou vysokou školou, kde od septembra 2010 prebieha vysokoškolské vzdelávanie v nových študijných programoch, v ktorých je výrazne posilnený vojenský rozmer vysokoškolského vzdelávania s následným vojenským výcvikom budúcich dôstojníkov podľa potrieb ozbrojených síl. AOS v spolupráci s OS SR a zahraničnými partnermi inovovala programy všetkých kurzov celoživotného vzdelávania a výcvikové programy.

Modernizácia ozbrojených síl

- 25) Od roku 1993 bol proces modernizácie determinovaný častými zmenami koncepčných a plánovacích zámerov výstavby ozbrojených síl a z toho vyplývajúcich priorit ich rozvoja. Vstup SR do euroatlantických a európskych štruktúr si vyžiadala aktualizovať základné prístupy MO SR k rozvoju obranných spôsobilostí vrátane procesov modernizácie. V súlade s prijatými koncepčnými a strategickými dokumentmi v oblasti modernizácie bol začatý proces, ktorého cieľom je dosiahnutie interoperability v rámci členských štátov NATO v oblasti vyzbrojovania a zabezpečiť pomocou overených procesov a činností efektívne nakladanie so zdrojmi určenými pre rozvoj obranných spôsobilostí. Začal sa proces implementovania projektového manažmentu ako najdôležitejšej metódy realizácie projektov vyzbrojovania s postupným zavádzaním softvérovej podpory. Tieto koncepčné a plánovacie predpoklady sa však nepremietli do vyššej dynamiky modernizácie ozbrojených síl. Aj keď požiadavky OS SR boli každoročne definované v súlade so štandardnými plánovacími postupmi, výška reálnych finančných prostriedkov rozpočtu kapitoly MO SR nedovoľovala niektoré požiadavky realizovať v plnom rozsahu a niektoré vôbec. Vnútorý deficit v oblasti modernizácie sa ešte viac prehĺbil v rokoch 2006 až 2010, kedy reálne vyčlenené finančné prostriedky na realizáciu rozvojových projektov výbroje, techniky a materiálu a komunikačných

a informačných systémov podľa Modelu 2015 boli o cca 526 mil. € nižšie ako plánovací predpoklad. Tým dochádzalo k spomaľovaniu tempa modernizácie a v ostatných rokoch, predovšetkým v dôsledku dopadov ekonomickej krízy, v niektorých segmentoch až k jej zastaveniu. V ostatnom období sa zintenzívňuje úsilie o zvýšenie efektívnosti vyzbrojovania združovaním zdrojov do projektov medzinárodnej spolupráce predovšetkým v rámci NATO, EÚ a V4. To však môže byť len čiastkovým riešením.

26) Obmedzená modernizácia OS SR v ostatných rokoch reagovala v prevažnej miere na akútne potreby súvisiace s plnením vybraných medzinárodných záväzkov a na zabezpečenie jednotiek pripravovaných a vysielaných do operácií medzinárodného krízového manažmentu. V rezorte obrany sa realizoval výrazne obmedzený nákup vojenskej techniky a materiálu predovšetkým automobilov, kontajnerov so špeciálnou zástavbou, špeciálnej ženíjnej techniky, osobného výstroja a výzbroje a to predovšetkým v prospech deklarovaných jednotiek. Čiastočne sa modernizovala aj delostrelecká technika a letecká technika, čiastočný posun nastal aj v rozvoji informačných systémov v rezorte obrany. Avšak dlhoročný trend znižovania finančných zdrojov na zabezpečenie výzbroje, techniky a materiálu neumožňoval rozbehnúť väčšiu resp. rozsiahlejšiu systémovú obmenu výzbroje, techniky, resp. jej hlbšiu modernizáciu. Schválené stanovisko vlády SR k návrhom Ciel'ov síl 2008 z roku 2007 pritom predpokladalo, podobne ako už predtým *Dlhodobý plán rozvoja ministerstva obrany s výhľadom do roku 2015 – Model 2015*, postupné financovanie veľkých modernizačných projektov (predovšetkým dopravné lietadlá a obmenu vrtuľníkov) prostredníctvom dodatočných zdrojov zo Všeobecnej pokladničnej správy SR, ani to sa však dosiaľ nenaplnilo. Limitujúco pôsobí i proces akvizície, ktorý je nevýkonný a v spojení s jednoročným manažmentom finančných zdrojov prakticky neumožňuje úspešnú realizáciu veľkých, finančne náročných projektov. Dôsledkom tohto vývoja bolo, že za celé obdobie od roku 1993 nebol v podmienkach ozbrojených síl dokončený žiadny rozsiahlejší modernizačný projekt, čo má negatívny dopad na celý proces transformácie OS SR.

27) Takýto trend má za následok stav, kedy značná časť pozemnej i leteckej techniky je technologicky aj fyzicky zastaraná, na hranici svojho technického života, čo má negatívny dopad nielen na dosahovanie požadovaných spôsobilostí, úroveň výcviku a kvalitu plnenia úloh, ale zvyšuje aj náročnosť jej udržiavania. Pritom do roku 2015 skončí technický život aj u kľúčovej bojovej pozemnej techniky. Dôležité komunikačné a informačné systémy (napr. bojový komunikačný rádiový systém) alebo plánované prvky (záložné dátové centrum) neboli doposiaľ zrealizované, chýba aplikácia životného cyklu všetkých technologických zariadení s kalkuláciou ich obmeny, rovnako aj analýza prevádzkových nákladov. Výsledkom je kritická nedostatočnosť rádiových prostriedkov na všetkých úrovniach velenia a riadenia, široká rozpracovanosť informačných systémov, ako aj stav, kedy početnosť užívateľov prekračuje možnosti serverov (dátového centra) a dátových prepojení (dátovej siete). Najcitlivejšia je absencia modernizácie v oblasti vyzbrojovania s dôrazom na prepravnú a špeciálnu techniku, bojové obrnené vozidlá a kolesové obrnené vozidlá, bojovú a dopravnú leteckú techniku (vrtuľníky, dopravné lietadlá), ako aj v oblasti mobilných komunikačných a informačných systémov, ktoré sú kľúčovým predpokladom pre interoperabilitu OS SR s armádami členských krajín NATO.

Rozvoj spôsobilostí

28) V oblasti rozvoja spôsobilostí OS SR sa postupne znížilo napĺňanie rozvojových cieľov OS SR, čo vážne ohrozilo schopnosť SR plniť svoje deklarované záväzky v tejto oblasti.

OS SR v súčasnosti disponujú len obmedzeným spektrom (a v obmedzenej kvalite) spôsobilostí, ktoré sú požadované Obrannou stratégiou SR alebo plánované rozvíjať v súlade s *Dlhodobým plánom rozvoja ministerstva obrany SR s výhľadom do roku 2015*. Analýza stavu plnenia Cieľov síl 2008 poukázala na to, že stav v plnení väčšiny cieľov je neuspokojivý až kritický a nevytvára reálne predpoklady ich splnenia v stanovených termínoch a požadovanej kvalite. Predpokladá sa úplné prehodnotenie časového rámca u viacerých cieľov, pričom od roku 2010 nie je garantované udržiavanie všetkých už dosiahnutých spôsobilostí. Existuje tiež značné riziko, že OS SR stratia niektoré spôsobilosti potrebné pre plnenie úloh národného krízového manažmentu.

- 29) OS SR nedisponujú rozhodujúcimi spôsobilosťami pre ich plnohodnotné nasadenie do operačných zoskupení NATO. Úroveň dosiahnutia požadovaných spôsobilostí u jednotlivých síl a priamo podriadených útvarov a zariadení GŠ OS SR sa pohybuje v rozmedzí 44 až 68 %. Z hľadiska kľúčových spôsobilostí je súčasná úroveň nasaditeľnosti pozemných síl na úrovni 33,18 % a úroveň udržateľnosti 10,33 %, úroveň nasaditeľnosti vzdušných síl je úrovni 29,03 %, úroveň udržateľnosti nulová. Mobilita pozemných síl je obmedzená technickým stavom a dostupnosťou techniky, prakticky limitovaná na presun po vlastnej osi alebo železnici, taktická vzdušná mobilita je na úrovni 20 – 44 % požiadaviek NATO. Strategická mobilita je riešená dodávateľsky na komerčnej báze. Úroveň spôsobilosti OS SR v oblasti efektívneho operačného spravodajstva sa pohybuje v rozmedzí cca 40 až 58 % požiadaviek NATO a to hlavne z dôvodov technickej nedostatočnosti vybavenia. Jednotky OS SR v súčasnosti nedisponujú ani spôsobilosťami v oblasti riadenia, velenia a komunikácie, ktoré sú rozhodujúce pre ich plnohodnotné pôsobenie v spoločnom operačnom priestore NATO. Jednotky OS SR sú spôsobilé zaistiť iba minimálnu úroveň ochrany a prežitia vlastných síl a prostriedkov. Najväčší problém logistického zabezpečenia je dosluhujúca a morálne zastaraná výzbroj, technika a materiál na hranici technického života. Negatívne tu pôsobia predovšetkým obmedzenia finančných prostriedkov pre nákup náhradných dielcov a opravy ako aj problémy s abonentskou zmluvou u lietadiel MiG-29. Efektivita zdravotníckeho zabezpečenia je znižovaná nedostatkom vojenských lekárov na rôznych stupňoch, ktorý má vplyv i na výkon zdravotníckeho zabezpečenia na území SR.
- 30) Nenaplnili sa ani ciele v oblasti operačnej pripravenosti ozbrojených síl, kde okrem jednotiek vyčlenených do síl rýchlej reakcie NATO a EÚ a niektorých deklarovaných jednotiek pripravovaných v zmysle cieľov síl, ostatné jednotky v posledných rokoch úroveň svojej operačnej pripravenosti nezvýšili, u viacerých úroveň dokonca poklesla.

Podpora obrany

- 31) Úlohy podpory obrany štátu boli plnené v rámci strednodobého medzirezortného programu Podpora obrany štátu, najmä v oblastiach infraštruktúry na podporu riadenia a velenia, dopravnej a telekomunikačnej podpory, zdravotníckej podpory, mobilizačných rezerv, obranného výskumu a vývoja a medzinárodných programoch NATO najmä programu bezpečnostných investícií NATO (NSIP) a programu podpory hositeľskej krajiny (HNS). Plnenie úloh bolo implicitne ovplyvňované najmä zložitým procesom verejného obstarávania tovarov a služieb, zdĺhavým priebehom majetkovo právneho vyrovnania v záujmových objektoch, ale najmä redukciami výdavkov vplyvom svetovej ekonomickej krízy. Rozdiel medzi plánovanými a reálne vyčerpanými prostriedkami v rámci programu Podpora obrany štátu za obdobie 2007 až 2010 predstavuje deficit viac ako 7,2 mil. €. Uvedené sa premietlo aj do časového posunutia začiatku niektorých aktivít

plánovaných v tomto medzirezortnom programe. Najväčší časový sklz vznikol v podprograme MV SR, ktoré finančné zdroje na modernizáciu objektu plánuje prideliť až v roku 2013. Tieto časové posuny plnenia však zásadným spôsobom neohrozia zabezpečenie podpory činnosti OS SR v krízových situáciách.

- 32) Vo vojenskom zdravotníctve bolo od vzniku SR vypracovaných niekoľko reformných koncepcií a z nich vyplývajúcich zmien štruktúr, pričom spoločným menovateľom každej reorganizácie bolo zníženie ľudských a finančných zdrojov vojenského zdravotníctva. V koncepciách však nebol vybalansovaný pohľad na jednotlivé subjekty vojenského zdravotníctva (zdravotnícke zariadenia a ústavy, zdravotnícke jednotky a pod.), čo vytváralo pochybnosti z hľadiska efektivity využívania zdrojov. So vznikom zdravotníckeho poisťovacieho systému prevážilo u vojenských zdravotníckych a rekreačných zariadení ekonomické hľadisko ich fungovania nad objektívnymi potrebami obrany a OS SR. V rámci reorganizácií došlo k začleneniu vojenských nemocníc, polikliník a ďalších vojenských zdravotníckych a rekreačných zariadení do zriaďovateľskej pôsobnosti MO SR. Keďže tieto zariadenia, ktoré okrem svojej hlavnej činnosti, plnia aj osobitné úlohy v procese mobilizačného rozvinutia vojsk SR, boli vybudované pred desiatkami rokov v čase, kedy boli úplne iné počty a potreby OS SR, pričom kapacity týchto zariadení zostali napriek zmenám v OS SR v pôvodnom stave, opakovane sa mnohé z nich dostávali do ťažkostí v konkurenčnom prostredí. Väčšina z nich bola v roku 2006 transformovaná na akciové spoločnosti, niektoré z vybraných zariadení však zostali naďalej odkázané na finančnú podporu zo strany MO SR. Preto boli v roku 2008 opäť prijímané opatrenia smerujúce k zefektívneniu a racionalizácii ich činností s dôrazom na reštrukturalizáciu a redukciu ich počtu v pôsobnosti MO SR, vrátane prevodu správy niektorých zariadení do zriaďovateľskej pôsobnosti iných rezortov.
- 33) Rezort obrany od roku 1993 postupne transformuje skúšobné, opravárenské a výrobné kapacity, v rámci čoho došlo k ich redukcii a zmene na akciové spoločnosti. Tieto akciové spoločnosti prednostne zabezpečujú potreby rezortu obrany, v dôsledku čoho existujú problémy súvisiace so skutočnosťou, že transformujúce sa OS SR majú v porovnaní s predchádzajúcim obdobím menšie požiadavky na využitie existujúcich kapacít týchto akciových spoločností. Popri poskytovaní služieb podľa požiadaviek MO SR, sú tieto akciové spoločnosti zaradené do systému hospodárskej mobilizácie SR. Vychádzajúc z výsledkov hospodárenia akciových spoločností v pôsobnosti MO SR v rokoch 2006 – 2008 bola v roku 2009 realizovaná nová koncepcia ich ďalšieho pôsobenia, ktorá znamenala ich zlučovanie alebo zmenu funkcie zakladateľa u niektorých z týchto subjektov, pričom v pôsobnosti rezortu obrany zostali tri subjekty tohto typu. K redukcii samostatných pracovísk došlo aj u vojenskej skúšobnej základne, kde zostalo jediné zariadenie, ktoré je dnes budované ako moderná výskumná, vývojová a skúšobná základňa v zmysle požiadaviek štandardov NATO a EÚ a v oblasti svojej pôsobnosti tvorí nezastupiteľné miesto nielen pre plnenie úloh rezortu ale i v prospech mimorezortných organizácií.
- 34) V oblasti obranného výskumu a vývoja vykonáva MO SR štátnu podpornú činnosť, koordinuje činnosti ústredných orgánov a ostatných subjektov a zabezpečuje medzinárodnú spoluprácu pri aktivitách obranného výskumu a vývoja, špecificky vyplývajúcich z medzinárodných záväzkov SR. Problémom výskumu a vývoja v oblasti obrany je jeho veľká fragmentácia a nekoordinovanosť pracovísk výskumu a vývoja. Problémom je aj riešenie projektov s nedostatočnou novosťou a následné ťažkosti s

uplatnením ochrany duševného vlastníctva. Všeobecne klesá konkurencieschopnosť slovenského obranného výskumu vzhľadom k európskym subjektom obranného výskumu, čo sa prejavilo v nízkej úspešnosti pri vytváraní medzinárodných riešiteľských kolektívov v rámci Európskej obrannej agentúry (EDA). Vecné problémy v tejto oblasti sú odrazom úrovne investovania do výskumu a vývoja v ostatných dvadsiatich rokoch. Úroveň prostriedkov vyčleňovaných na obranný výskum a vývoj z rozpočtu MO SR sa v rokoch 2005 až 2009 sa pohybovala v rozmedzí 0,26 % až 0,51 %, čo je hlboko pod odporúčanou úrovňou podpory obranného výskumu v členských štátoch EÚ (2 %). V roku 2011 a v nasledujúcich rokoch sa predpokladá úroveň 0,2 %.

- 35) V pôsobnosti MO SR existujú aj ďalšie štruktúry, ktoré nemajú priamu súvislosť so zabezpečovaním obrany, plnia však významné reprezentačné úlohy (Vojenský folklórny súbor Jánošík Zvolen, Vojenské športové centrum Dukla Banská Bystrica), vedecké úlohy (VHÚ, VTSÚ) a hospodárske úlohy (Vojenské lesy a majetky). Tieto podporné štruktúry vyžadujú samostatné analýzy v rámci ďalšieho procesu strategického hodnotenia obrany SR v nadväznosti na definovanie potrieb OS SR.
- 36) Obranný priemysel SR po vzniku SR bol podporovaný štátom s cieľom efektívneho uchovania jeho výrobných schopností pre budúce potreby Armády SR. Možnosti poskytovania štátnej podpory však museli rešpektovať princípy trhovej súťaže a záväzky SR v tejto oblasti v rámci medzinárodných organizácií. Požiadavky OS SR v oblasti techniky a materiál sa postupne menili a s ohľadom na znižovanie zdrojov na ich modernizáciu klesal aj dopyt po produktoch slovenského obranného priemyslu, ktoré nie vždy reflektovali aktuálne potreby. V obmedzenom rozsahu boli nakúpené napr. veľkokalibrová munícia, 81 a 98 mm mínometry, 155 mm ShKH ZUZANA, ľahké kolesové obrnené vozidlo ALIGÁTOR, obrnený transportér TATRAPAN. Podľa odborného odhadu bolo do inovačných programov obranného priemyslu SR formou nákladov na technický rozvoj v období rokov 1993 – 2004 z rozpočtovej kapitoly MH SR a MO SR resp. zo zdrojov podnikov vložených viac ako 66,4 mil. €. Značná časť vývojovo ukončených projektov však nebola realizovaná (napr. projekty ako modernizovaný tank T-72 M2, protiletadlový samohybný systém BRAMS, modernizácia 152mm ShKH DANA). Predpokladané výnosy z týchto investícií v súčasnosti chýbajú v obrannom priemysle na investovanie do ďalších inovačných programov. V tejto súvislosti boli zo strany MO SR postupne vytvárané podmienky zapojenia sa obranného priemyslu a výskumno-vývojového potenciálu do projektov v rámci NATO a EDA, ktoré však neboli zo strany subjektov obranného priemyslu SR výraznejšie využité. Možné formy spolupráce a spôsoby ich realizácie sú zakotvené v *Dohode o spolupráci medzi MO SR a Združením obranného priemyslu SR z roku 2010*.
- 37) Krízový manažment rezortu obrany vychádza z platnej legislatívy, jeho zefektívnenie je limitované súčasným nastavením bezpečnostného systému, resp. systému obrany štátu, v ktorom je potrebné problematiku krízového manažmentu v rámci SR riešiť komplexne vrátane úpravy zákonov na súčasné podmienky. MO SR plní úlohy vyplývajúce z príslušných zákonov a vyhlášok v oblasti civilnej ochrany. V rámci spolupráce OS SR so zložkami integrovaného záchranného systému prax ukazuje, že platný právny rámec nezodpovedá aktuálnym potrebám.

38) Ako súčasť plnenia úloh v oblasti starostlivosti o telesnú kultúru s dôrazom na prípravu vrcholových športovcov má MO SR v svojej pôsobnosti vojenský šport. Po extenzívnom rozvoji vojenského športu v prvých dekádach jeho existencie, kedy súčasťou vojenského športu boli aj na finančné a materiálne zabezpečenie veľmi náročné kolektívne športy, dochádza k postupnému prechodu na profesionálnu prípravu a zabezpečenie vybraných športových oddielov a vybraných športovcov v individuálnych športoch, ktorí majú predpoklad úspešne reprezentovať vojenský šport a SR na podujatiach svetového a európskeho významu. V ostatných rokoch dochádzalo k postupnému znižovaniu počtu zamestnancov zabezpečujúcich profesionálnu prípravu vojenských športovcov, v roku 2009 boli uskutočnené organizačné a personálne zmeny a zníženie počtu tabuľkových miest zamestnancov o viac ako 22 %. Vojenský šport predstavuje významný prínos z hľadiska medzinárodnej reprezentácie SR, keďže armádni športovci patria medzi najúspešnejších účastníkov športových podujatí vrátane olympijských hier. Predstavoval a predstavuje však aj značné ekonomické zaťaženie (na úrovni cca 0,5 % z rozpočtu MO SR), pretože jeho zdrojové zabezpečenie sa realizuje primárne z rozpočtu kapitoly MO SR a v konečnom dôsledku odčerpáva zdroje potrebné na rozvoj ozbrojených síl. Od roku 1993 bolo ministerstvom obrany investované do vojenského športu cca 63 mil. € (vrátane zabezpečovania základnej vojenskej služby športovcov a investícií do príslušného majetku a jeho správy).

B. BEZPEČNOSTNÉ PROSTREDIE

Slovenská republika je geograficky a svojimi historickými, kultúrnymi, politickými, ekonomickými a inými väzbami súčasťou euroatlantického priestoru. Jej bezpečnostná a obranná politika je determinovaná členstvom v medzinárodných organizáciách, prostredníctvom ktorých realizuje svoje bezpečnostné, politické, ekonomické, ľudsko-právne a kultúrne záujmy. Východiská bezpečnostnej politiky SR a základné bezpečnostné záujmy SR, ako sú uvedené v Bezpečnostnej stratégii Slovenskej republiky, zostávajú naďalej platné.

Za základné piliere svojej bezpečnosti považuje SR členstvo v NATO a účasť na Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politike EÚ. Záujmom SR je prispievať k medzinárodnej bezpečnosti aktívnym pôsobením v medzinárodných organizáciách, predovšetkým OSN, NATO, EÚ a OBSE, s čím je neoddeliteľne spojená aj zodpovednosť za zdieľanie spravodlivého podielu záťaže na spoločnom úsilí. Najbližšími prirodzenými partnermi SR sú demokratické štáty, s ktorými zdieľame spoločné politické hodnoty, vysokú mieru spoločných záujmov a prekrývajúce sa členstvo v medzinárodných organizáciách.

Bezpečnostné prostredie SR nevníma izolovane, a to kvôli povahe súčasných bezpečnostných hrozieb a výziev, ktorým nedokáže čeliť samostatne. Napätia, konflikty a krízy vznikajúce vo vzdialených oblastiach a ich neriešenie v mieste vzniku môžu v konečnom dôsledku ohroziť nielen bezpečnosť, stabilitu a prosperitu SR a jej občanov, ale aj jej spojencov.

Charakteristika bezpečnostného prostredia

- 1) Súčasná analýza vývoja bezpečnostného prostredia potvrdzuje jeho komplexnosť, nestabilitu a nemožnosť presne predpovedať jeho vývoj v dlhodobom horizonte. Vývoj bezpečnostného prostredia bude aj naďalej ovplyvňovaný globálnymi trendmi. Nepredvídateľnosť načasovania a výskytu konkrétnych udalostí s dopadom na bezpečnosť

euroatlantickej komunity alebo jej jednotlivých členov, kombinácie hrozieb a interakcia medzi nimi zvyšujú mieru neurčitosti vývoja bezpečnostného prostredia a zraniteľnosť jeho aktérov.

- 2) Organizácia spojených národov, napriek tomu, že sa ju nedarí reformovať, zohráva významnú úlohu pri presadzovaní a udržiavaní mieru a bezpečnosti vo svete a univerzálnych medzinárodných hodnôt. Skúsenosti z nedávnych a súčasných ozbrojených konfliktov potvrdzujú nezastupiteľné miesto OSN v systéme medzinárodných organizácií pri udržiavaní mieru a bezpečnosti vo svete. Zároveň poukazujú na nedostatky pri komplexnom riešení globálnych problémov, najmä v nedostatočnej miere spolupráce.
- 3) Prehlbujúca sa integrácia Slovenskej republiky do euroatlantických štruktúr prispieva pozitívne k posilňovaniu jej bezpečnosti a prosperity. Prijatím novej Strategickej koncepcie NATO a predovšetkým potvrdením platnosti čl. 5 Washingtonskej zmluvy boli posilnené bezpečnostné garancie vyplývajúce zo spojeneckých záväzkov. Ratifikáciou Lisabonskej zmluvy a prehlbujúcou sa spoluprácou štátov Európskej únie v oblasti bezpečnosti a obrany dochádza k synergickému efektu upevňovania bezpečnosti a stability v euroatlantickom regióne a v jeho bezprostrednom okolí.
- 4) Významnú úlohu v procese posilňovania bezpečnosti a stability zohrávala od konca 90- rokov Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe. Prípadné zlyhanie procesov zameraných na jej revitalizáciu môže mať negatívne dôsledky na spoluprácu v oblasti kontroly zbrojenia a odzbrojenia a budovanie dôvery a bezpečnosti vo vojenskej oblasti.
- 5) Pre upevňovanie bezpečnosti a prosperity SR je rozhodujúci aj vývoj bezpečnostného prostredia v stredoeurópskom regióne. Členstvo našich bezprostredných susedov Českej republiky, Poľska a Maďarska v NATO i v EÚ a Rakúska v EÚ predstavuje dlhodobý stabilizujúci faktor. Je možné predpokladať, že predovšetkým pokračujúcou integráciou krajín V4 do NATO a EÚ sa bude stabilita a prosperita tohto regiónu prehlbovať. Stabilita a prosperita Ukrajiny, ako nášho najväčšieho suseda, a regiónu Západného Balkánu je rovnako dôležitá nielen pre bezpečnosť SR ale aj celej strednej a východnej Európy.
- 6) Riziko vzniku ozbrojeného konvenčného konfliktu v euroatlantickom priestore je nízke, no nie je možné ho úplne vylúčiť. Bezpečnosť euroatlantického priestoru môžu ohrozovať konvenčné konflikty vznikajúce na jeho periférii alebo v iných oblastiach sveta. Pre stabilitu euroatlantického priestoru má zásadný význam transatlantické spojenectvo. Trend znižovania obranného potenciálu európskych členov Aliancie podčiarkuje dôležitosť tohto spojenectva a zároveň ho ohrozuje. Sila transatlantického spojenectva bude úmerná pripravenosti európskych členov Aliancie prevziať adekvátnu mieru zodpovednosti za bezpečnosť v Európe.
- 7) V dôsledku globalizácie dochádza k prehlbovaniu vzájomnej súvislosti medzi vnútornou a vonkajšou dimenziou bezpečnosti. Vnútroštátne konflikty výrazne priamo aj nepriamo ovplyvňujú nielen vonkajšie bezpečnostné prostredie regiónov a kontinentov, ale aj vnútornú bezpečnosť iných štátov. Trend posilňovania nedeliteľnosti bezpečnosti dokazuje, že zaručiť bezpečnosť občanov a obranu štátu nie je možné len investovaním do vlastnej vnútornej a vonkajšej bezpečnosti ale aj do vnútornej a vonkajšej bezpečnosti iných štátov.

- 8) Rýchly technologický rozvoj vedie aj k vojenským inováciám a častejšiemu využívaniu technológií dvojakého použitia. Záujmy SR a jej spojencov môže ohroziť šírenie, hrozba použitia a použitie zbraní hromadného ničenia a strata prevahy vo vývoji vojenských spôsobilostí voči iným štátom.
- 9) Terorizmus, v najhoršom scenári aj s využitím jadrových, chemických, biologických alebo rádioaktívnych materiálov, zostáva závažnou hrozbou pre euroatlantické spoločenstvo.
- 10) Kybernetický priestor sa stáva dôležitou súčasťou súčasného spôsobu života v podobe najrozšírenejšieho komponentu - internetu. Zároveň predstavuje nový zdroj hrozieb pre bezpečnosť štátov, ekonomických subjektov aj jednotlivcov. V kybernetickom priestore môžu byť útoky vedené na množstvo cieľov - od kritickej infraštruktúry štátov, informačno-komunikačných kanálov až po krádež elektronickej identity.
- 11) Pretrvávajúcou bezpečnostnou hrozbou sú štáty nerešpektujúce medzinárodné právo, vyvíjajúce a rozširujúce zbrane hromadného ničenia a raketové technológie umožňujúce útok konvenčnými alebo nekonvenčnými hlaviciami, a podporujúce neštátnych aktérov a teroristické skupiny na území iných štátov.
- 12) Zlyhávajúce štáty s nedostatočne legitímnymi politickými inštitúciami alebo neefektívne vykonávanými funkciami predstavujú bezpečnostnú hrozbu vedúcu k zvýšeniu rizika nielen ich vnútornej nestability, ale aj jej rozšírenia za ich hranice. Takéto štáty poskytujú priestor pre pôsobenie zločineckých a extrémistických skupín, vytvárajú alebo prehlbujú humanitárne krízy a sú zdrojom migrácie. Riešenie problémov zlyhávajúcich štátov bude v čoraz rastúcej miere vyžadovať zásahy medzinárodného spoločenstva s využitím politických, diplomatických, ekonomických a vojenských nástrojov.
- 13) Nad'alej bude pokračovať trend privatizácie násilia, prejavujúci sa militantným politickým extrémizmom, vyššou pravdepodobnosťou vzniku ozbrojených vnútroštátnych konfliktov, organizovaným zločinom, aktivitami súkromných a vojenských bezpečnostných spoločností, piráctvom, dostupnosťou zbraní, ako aj šírením technologických znalostí o konvenčných, jadrových, chemických, biologických a rádiologických zbraniach a spôsoboch ich použitia a dopravy k cieľu.
- 14) Globalizácia zvyšuje vzájomnú závislosť a zraniteľnosť krajín a kladie vyššie nároky na zaručenie spoľahlivej dopravnej, telekomunikačnej a energetickej infraštruktúry. Cezhranične pôsobiace trhové sily vedú k zvyšovaniu životných štandardov, tento proces však prebieha nerovnomerne a má polarizujúce efekty vnútri štátov aj medzi nimi. Tieto sily môžu vzhľadom na prepojenosť trhov vyvolať regionálne i celosvetové krízy bez ohľadu na miesto vzniku. Globalizácia zvyšuje tiež mieru mobility jednotlivcov. Tá časom môže viesť k vzniku viacnásobných identít a etnicky zmiešaným spoločenstvám, no jej negatívnym dôsledkom môže byť xenofóbia voči imigrantom, potenciálne prerastajúca do politického extrémizmu a konfliktov na báze kultúrnych, náboženských, etnických či civilizačných rozdielov. Mobilita jednotlivcov v spojení s globálnou dopravnou infraštruktúrou môžu prispieť k zrýchleniu šírenia pandémieí.
- 15) Rozmach informačných a komunikačných technológií robí na jednej strane svet menším a bezprecedentne posilňuje znalosti a postavenie jednotlivcov, na druhej strane zvyšuje povedomie o rozdieloch medzi ľuďmi a rozdielných kultúrnych a náboženských

hodnotách. Informačné a komunikačné technológie okrem pozitívnych efektov vytvárajú potenciál pre šírenie neznášanlivosti a radikálnych ideológií, ospravedlňujúcich použitie násilia. Súčasné mediálne prostredie je schopné v reálnom čase pravdivo i klamlivo vplyvať na politické rozhodnutia, verejnú mienku a vyvolať silný psychologický efekt vo verejnosti. Množstvo a tempo šírenia informácií sťažuje ľudskú schopnosť spracovať ich a minimalizuje reakčný čas.

- 16) Nárast svetovej populácie a miery urbanizácie zvyšujú nároky na pôdu, vodu, potraviny, sociálne a zdravotné zabezpečenie, energetické a nerastné zdroje. Tieto faktory môžu zosilniť existujúce konflikty a spôsobiť nové bezpečnostné problémy medzi štátmi a vo vnútri spoločností. Podobné dôsledky môžu mať klimatické zmeny, degradácia životného prostredia, vyčerpanie neobnoviteľných zdrojov a prírodné i človekom spôsobené katastrofy.
- 17) Vesmír predstavuje so svojou sofistikovanou, no relatívne ľahko narušiteľnou infraštruktúrou, novú oblasť spolupráce, ale aj súperenia, a to s nepredvídateľnými dôsledkami pre dnešný spôsob existencie ľudskej civilizácie v prípade ich narušenia. Prípadné využitie vesmíru na vojenské účely vyvolá nové požiadavky na zabezpečenie obrany.

Hrozby a riziká pre Slovenskú republiku

Hodnotenie hrozieb je vykonané na základe dvojice kritérií: veľkosti ich dopadu a pravdepodobnosti toho, že nastanú. Najvýznamnejšie sú hrozby s vysokým dopadom a zároveň vysokou mierou pravdepodobnosti, ďalej sú to hrozby s nízkou mierou pravdepodobnosti vzniku a zároveň vysokým negatívnym dopadom alebo vysokou pravdepodobnosťou vzniku a nízkym dopadom a napokon hrozby s nízkou pravdepodobnosťou vzniku a nízkym dopadom.

Najzávažnejšie potenciálne bezpečnostné hrozby voči SR a jej koalíčným partnerom (NATO a EÚ):

- Teroristický útok -
  - aktivity teroristických skupín a ich podpora zo strany tzv. zlyhávajúcich štátov (štátny terorizmus),
  - aktivity globálnych teroristických skupín,
- Kybernetický útok na dôležitú infraštruktúru SR a na veliace a riadiace systémy NATO,
- Útok raketami (aj balistickými) voči členským krajinám NATO, resp. proti kontingentom členských krajín NATO plniace úlohy v rámci MKM (na úrovni podpory niektorých štátov, alebo teroristických skupín),
- Prerušenie dodávok strategických surovín a z toho vyplývajúce ekonomické zastrasovanie a súperenie o strategické zdroje,
- Negatívne dôsledky globálnych ekonomických a finančných kríz,
- Negatívne dôsledky globálnych klimatických zmien a z toho vyplývajúce prírodné katastrofy,
- Migrácia (nelegálna)
- Zlyhávajúce štáty (anarchia), ktoré majú destabilizačný potenciál regionálneho alebo svetového významu,
- Extrémizmus, radikalizmus a nacionalizmus a z toho vyplývajúce regionálne, etnické a náboženské konflikty,

- Konvenčný vojenský konflikt mimo územia NATO,
- Proliferácia zbraní hromadného ničenia
- Demografické zmeny v kombinácii s problémami chudoby, hladu nelegálnej migrácie a epidémie.

SR musí byť pripravená čeliť súboru rôznych bezpečnostných hrozieb, vonkajších aj vnútorných, ktoré môžu mať rôzne dopady na bezpečnosť SR, jej občanov a spojencov. Ozbrojené sily SR musia byť pripravené v čo najväčšej možnej miere adekvátne reagovať na vyššie uvedené hrozby. Vzhľadom na to, že OS SR nebudú disponovať dostatočnými zdrojmi na pokrytie všetkých hrozieb, bude nevyhnutné akceptovať istú mieru rizika.

C. ZÁKLADNÉ VÝCHODISKÁ

- a) Bezpečnosť SR je garantovaná predovšetkým obranným potenciálom NATO a EÚ. Tieto organizácie predstavujú pre SR najdôležitejšie a najefektívnejšie nástroje pre zaručenie bezpečnosti občanov a obrany štátu vrátane jeho ekonomicko-sociálneho rozvoja a demokratického charakteru. Integráciou do euroatlantických štruktúr sa princíp nedeliteľnosti bezpečnosti a solidarity stal základným imperatívom bezpečnostnej a obrannej politiky SR. Bezpečnosť spojencov SR vníma ako súčasť svojej bezpečnosti a ohrozenie bezpečnosti spojencov vníma ako ohrozenie svojich záujmov a bezpečnosti.
- b) Účinnosť kolektívneho obranného potenciálu NATO a EÚ je podmienená synergickým pôsobením obranných potenciálov členských štátov, čo predpokladá od každého členského štátu primerané zdieľanie záťaže spoločného obranného úsilia. To vyžaduje potrebu rozvoja obranného potenciálu SR (vrátane OS SR) zodpovedajúceho aj kvalitatívnym i kvantitatívnym parametrom požiadaviek NATO i EÚ schopného primerane sa podieľať na úsilí medzinárodného krízového manažmentu, predovšetkým v rámci krízového manažmentu NATO, EÚ a ďalších medzinárodných organizácií ako aj adekvátne reagovať na krízové situácie na území SR.
- c) Plnenie politicko-vojenskej ambície SR musí byť kľúčovou a stabilnou prioritou vlády SR, jej úrovni musí zodpovedať zdrojový rámec obrany štátu, minimálne strednodobá zdrojová stabilita a vysoká efektívnosť manažmentu zdrojov vrátane procesov obstarávania plánovaných komodít.
- d) Charakter budúceho priestoru pôsobenia ozbrojených síl bude v celom komplexe viacdimenzionálny, v rôznych geografických, politických, kultúrnych a náboženských podmienkach, spravidla bez fungujúcich orgánov štátu, bez vybudovanej infraštruktúry, bojová činnosť bude prebiehať prevažne v zastavanom priestore, nebude jasné vymedzenie bojovej línie od zázemia. V budúcich konfliktoch budeme pôsobiť predovšetkým proti protivníkovi, ktorí budú používať nepravidelný, asymetrický, spôsob boja v rôznych štádiách konfliktu alebo súčasne. Zvyšuje to komplexnosť operačného prostredia, nároky na prípravu a vedenie operácií, na adaptabilitu a schopnosť ozbrojených síl nielen disponovať požadovanými vojenskými spôsobilosťami, ale aj spolupracovať s medzinárodnými a miestnymi civilnými organizáciami a inštitúciami pôsobiacimi v priestore operácie.
- e) Vyžaduje to rozvíjať ozbrojené sily *prioritne založené na expedičných spôsobilostiach* s dôrazom na zvyšovanie úrovne ich nasaditeľnosti a udržateľnosti, aby boli

interoperabilné a schopné *pôsobiť deklarovanými spôsobilosťami v spojeneckých a mnohonárodných zoskupeniach pri obrane spoločných hodnôt a záujmov v celom spektre operácií a to aj na strategickú vzdialenosť.*

- f) Obranné úsilie v súčasnom bezpečnostnom prostredí musí byť zamerané aj na prevenciu a riešenie konfliktov vrátane stabilizačných a rekonštrukčných operácií, ako aj na participáciu na reforme bezpečnostného a obranného sektora štátov v nestabilných oblastiach v súlade s princípom komplexného prístupu prostredníctvom civilných aj vojenských spôsobilostí.
- g) Tomuto musí zodpovedať aj prehodnotenie existujúcich štruktúr ozbrojených síl, vrátane štruktúr velenia a riadenia, a cieľavedomá modernizácie, optimalizovaný systém personálneho manažmentu vojakov, ktorý zároveň, s ohľadom na demografický vývoj v interakcii so zmenami v štruktúre hospodárstva a zmenami spoločenského a finančného ohodnotenia profesionálnej vojenskej služby, vyžaduje nové prístupy k udržaniu a posilňovaniu atraktivity vojenskej profesie na trhu práce a kroky k prispôbeniu regrutačnej politiky.
- h) Príprava kvalitného vojenského personálu vyžaduje osobitné nároky v oblasti školstva s dôrazom na vojenské odbornosti a prípravu lídrov, čomu musia zodpovedať študijné programy, zameranie kurzov vrátane vzdelávania v zahraničí. Prostriedkom k rastu kvality a efektívnosti vzdelávania vojenského personálu je aj medzinárodná spolupráca v tejto oblasti vrátane výmenných pobytov študentov.
- i) Limitovaný zdrojový rámec obrany štátu a dopady ekonomickej krízy neumožňujú budovanie celého spektra spôsobilostí ozbrojených síl, čo vyžaduje efektívnu mnohonárodnú spoluprácu v oblasti rozvoja a zdieľania spôsobilostí s partnermi v rámci V 4, ale aj vo formáte NATO a EÚ. To predpokladá identifikovanie oblastí spolupráce, v ktorých podiel SR predstavuje pridanú hodnotu, a hľadanie možností efektívneho využitia spolupráce pri tvorbe a spoločnom zdieľaní takých spôsobilostí so spojencami, ktoré by SR nebola ekonomicky schopná individuálne zabezpečiť.
- j) Riešenie čoraz častejších a vážnejších dôsledkov prírodných katastrof, priemyselných a technologických havárii, epidémií a pandémieí, a ďalších nevojenských ohrození, ktoré ohrozujú životy, zdravie a majetok občanov a štátu vo veľkom rozsahu, predpokladá aktívnejšiu úlohu ozbrojených síl pri podpore orgánov verejnej moci. Bude potrebné jednoznačne vymedziť, v ktorej etape krízovej situácie a pri plnení ktorých úloh sú ozbrojené sily dominantné (nezastupiteľné), resp. plnia iba podpornú úlohu.

D. ZÁKLADNÉ ZÁVERY

- 1) *Napĺňanie základného cieľa obrannej politiky SR, ktorým je zaručenie bezpečnosti našich občanov a štátu, bolo plnohodnotne zabezpečené v rámci kolektívnej obrany. Avšak zaostávaním v plnení dlhodobých spojeneckých záväzkov v rozvoji ozbrojených síl (Cieľov síl) na základe princípu spravodlivého zdieľania záťaže spoločného úsilia sa SR postupne dostáva skôr do pozície konzumenta než tvorcu bezpečnosti. Toto môže spôsobiť stratu medzinárodnej kredibility SR, ale aj zníženie úrovne zabezpečenia našej obrany v rámci kolektívnej obrany.*
- 2) *Komplexný prístup k bezpečnosti za využitia širšieho spektra nástrojov a účinných mechanizmov nie je v podmienkach SR dostatočne implementovaný. Rozsah úloh pre rezort obrany a požadovaných spôsobilostí pre ozbrojené sily stanovený na základe vývoja bezpečnostného prostredia, novej Strategickej koncepcie NATO a Lisabonskej zmluvy EÚ sa neznižuje, naopak bude narastať v súvislosti s potrebou generovania ďalších spôsobilostí v kontexte nových hrozieb, ktoré sú zároveň zdrojovo veľmi náročné. Zvyšovať sa budú požiadavky na spôsobilosti ozbrojených síl aj v národnom krízovom manažmente.*
- 3) *Zdrojová nedostatočnosť podstatne limitovala možnosť dlhodobejšej kontinuity rozvojových plánov rezortu obrany a procesu transformácie ozbrojených síl. Dlhodobo sa prehlbujúca nerovnováha medzi rozsahom úloh a potrebným zdrojovým rámcom na obranu štátu sa premieta do súčasného kritického stavu v najdôležitejších oblastiach činnosti rezortu obrany, vrátane rozvoja ozbrojených síl. Tendencia ďalšieho znižovania zdrojového rámca na obranu pri očakávanom náraste úloh povedie už v strednodobom horizonte k postupnej strate kľúčových spôsobilostí ozbrojených síl potrebných na zaručenie bezpečnosti našich občanov a štátu, ako aj na plnenie našich medzinárodných záväzkov s negatívnym dopadom na medzinárodnú kredibilitu SR.*
- 4) *Nižšia úroveň manažmentu zdrojov v rezorte obrany ďalej zvýšila vnútorný zdrojový deficit rezortu. Absentuje užšia previazanosť strategických cieľov s procesmi strednodobého plánovania a tvorby rozpočtu. Tento faktor spolu s nízkou efektívnosťou a netransparentnosťou procesov obstarávania spôsobili, že ani zdroje reálne pridelené rezortu obrany neboli vždy využité na plánované priority rozvoja požadovaných spôsobilostí. To podporovalo improvizáciu v manažmente zdrojov v rezorte obrany a prispelo k neplneniu rozvojových cieľov a neefektívnemu vynakladaniu finančných zdrojov.*
- 5) *Tempo transformácie ozbrojených síl sa spomaľuje, v ostatných rokoch dochádza k výraznému útlmu a v niektorých oblastiach až k zastaveniu tohto procesu. Štruktúry velenia a riadenia ozbrojených síl sú neprimerane veľké. Najväčšie problémy pretrvávajú v oblasti modernizácie rozhodujúcej výzbroje a techniky a v pripravenosti vojenského personálu. Došlo k redukcii a poklesu úrovne výcviku. To má negatívny dopad na rozvoj kľúčových spôsobilostí a tým aj na veľmi nízku úroveň dosiahnutej interoperability s armádami členských krajín NATO. Za nezmenených zdrojových, ale aj procesných podmienok, je dosiahnutie projektovaných cieľov transformácie v súlade so záväzkami SR v rámci NATO nerealistické.*
- 6) *Profesionalizácia aj napriek jej zavedeniu v ročnom predstihu vytvárala dostatočné predpoklady na posilnenie kvality a stability vojenského personálu, jej motivačný potenciál však nebol dostatočne využitý. Niektoré nekonceptné a legislatívne zmeny narušovali od samého začiatku systém profesionalizácie, zvlášť v oblasti kariérneho rastu. Rezervy pretrvávali v zvyšovaní úrovne odbornej vycvičenosti a jazykovej pripravenosti ako aj v kvalite vysokoškolskej prípravy dôstojníkov. Plná profesionálna služba*

v ozbrojených silách pri súčasných počtoch nie je v podmienkach dlhodobého nedostatočného financovania rezortu obrany efektívna a dlhodobo udržateľná.

- 7) Za celé obdobie od 1993 nebol v podmienkach ozbrojených síl dokončený žiadny rozsiahlejší modernizačný projekt, podstatná časť hlavnej pozemnej i leteckej techniky je technologicky aj fyzicky zastaraná, na hranici svojho technického života, pričom niektoré druhy pozemnej a leteckej techniky ukončia svoj technický život v priebehu dvoch až piatich rokov. Alarmujúci stav vojenskej techniky a hlavných zbraňových systémov nevyhnutne vyžaduje ich obmenu (prezbrojenie), ktoré sa kvôli jej sústavnému odďaľovaniu koncentruje do budúcich piatich až desiatich rokov. Situáciu zhoršuje i súčasný proces akvizície, ktorý je nevykonný a v spojení s jednoročným manažmentom finančných zdrojov nedáva žiadne predpoklady na úspešnú realizáciu akéhokoľvek väčšieho projektu. Financovanie obmeny (prezbrojenia) vojenskej techniky a hlavných zbraňových systémov z rozpočtu kapitoly MO SR je nerealistické a vyžaduje hľadanie nového efektívnejšieho systému realizácie prezbrojenia vojenskej techniky a hlavných zbraňových systémov nad rámec rozpočtu kapitoly MO SR.
- 8) OS SR v súčasnosti disponujú len obmedzeným spektrom (a v obmedzenej kvalite) spôsobilostí, vrátane kľúčových spôsobilostí, ktoré sú plánované rozvíjať v súlade s cieľmi transformácie. Z dôvodu dlhodobých deficitov a ďalšieho znižovania zdrojového rámca na obranu nie je možné udržať všetky súčasné spôsobilosti OS SR a dosiahnutie projektovaných spôsobilostí minimálne v rozsahu cieľov síl NATO sa stáva nerealistickým. Výrazné kvalitatívne a kvantitatívne zaostávanie pri dosahovaní kľúčových spôsobilostí podľa cieľov síl, obzvlášť v ostatných rokoch, ohrozuje dôveryhodnosť SR plniť zodpovedne prijaté záväzky.
- 9) Prispievanie do operácií medzinárodného krízového manažmentu má mimoriadny prínos pre medzinárodnú kredibilitu SR z hľadiska plnenia našich záväzkov prostredníctvom aktívnej účasti na udržiavaní mieru a stability vo svete. Transformačný efekt použitia jednotiek OS SR v operáciách medzinárodného krízového manažmentu je minimálny, neumožňuje rozvíjať primárne spôsobilosti pre obranu štátu. Zvyšovanie operačného tempa zvyšuje zdrojovú náročnosť účasti v operáciách, neúmerne zaťažuje rozpočet kapitoly MO SR a znižuje tak jeho rozvojové možnosti.
- 10) Činnosť MO SR pri plnení úloh vrcholového orgánu riadenia obrany štátu a rezortu obrany je limitovaná absenciou potenciálu (štruktúr) na riešenie zásadných politicko-bezpečnostných a vojensko-strategických otázok, ako aj nižšou úrovňou využívania nástrojov strategického riadenia. Rozhodovacie procesy spomaľuje a byrokratizuje pretrvávajúca duplicita niektorých činností v rámci MO SR a medzi MO SR a GŠ OS SR, ako aj nejasné vymedzenie zodpovednosti niektorých prvkov. Priamo podriadené prvky MO SR sú naďalej predimenzované. Riadenie, charakter a parametre systému obrany štátu, vrátane jeho podporných prvkov dostatočne nekorešpondujú so súčasnými požiadavkami, čo limituje jeho efektívnosť.

E. ZÁKLADNÉ ODPORÚČANIA

- 1) Naplňať základný cieľ obrannej politiky a ďalšie bezpečnostné záujmy prioritne v rámci NATO a EÚ. Posilňovanie akcieschopnosti a efektívnosti obranného potenciálu NATO a EÚ v súlade s princípom spravodlivého zdieľania nákladov spoločného úsilia považovať za esenciálny záujem SR, pretože garantuje úroveň našej bezpečnosti. V súlade s tým musí rozvoj obranného potenciálu SR patriť medzi najdôležitejšie priority všetkých ústavných orgánov štátu o aj ďalších orgánov verejnej moci.

- 2) *Pokračovať v implementácii komplexného prístupu a využitia širšieho spektra nástrojov a mechanizmov na riešenie budúcich výziev bezpečnostného prostredia. Zachovať rozsah súčasných a podieľať sa na vytváraní nových sofistikovaných schopností OS SR v rámci NATO a EÚ na riešenie hrozieb v oblasti protiraketovej obrany, kybernetického priestoru a energetickej bezpečnosti. Zabezpečiť nárast úloh plnených v prospech národného krízového manažmentu. Neznižovať úroveň politicko-vojenskej ambície SR, pri zohľadnení úrovne transformácie ozbrojených síl prehodnotiť kvantitatívne, kvalitatívne a časové aspekty jej napĺňania v súlade s prijatou strategickou voľbou.*
- 3) *Zastaviť pokles výdavkov na obranu, postupne dosiahnuť rovnováhu medzi rozsahom úloh a dlhodobým stabilným zdrojovým rámcom, potrebným na efektívne budovanie obranného potenciálu, vrátane rozvoja ozbrojených síl a na plnenie deklarovovaných záväzkov SR do spoločného úsilia NATO a EÚ. Definovať realistický politicko-strategický koncepčný rámec rozvoja obranného potenciálu vrátane ozbrojených síl vychádzajúci z objektívnych potrieb obrany a medzinárodných záväzkov, ktorý je zdrojovo zabezpečený, jeho plnenie pravidelne vyhodnocovať na úrovni vlády a NR SR. Konkrétnu úroveň zdrojového rámca riešiť v kontexte rozhodnutia o strategickom voľbe.*
- 4) *Zabezpečiť funkčné prepojenie strategického rozhodovania a obranného plánovania s realizačnou fázou. Zvýšiť účinnosť, efektívnosť a transparentnosť procesov verejného obstarávania s dôrazom na plánované priority v oblasti modernizácie. Plánovacie rozvojové dokumenty vypracúvať na obdobie, v ktorom vláda SR bude garantovať potrebný zdrojový rámec a jeho stabilitu. Rozšíriť využívanie elektronického obstarávania.*
- 5) *Zastaviť spomaľovanie procesu transformácie ozbrojených síl, dôraz položiť na zvyšovanie interoperability s armádami členských krajín NATO prostredníctvom urýchleného vybudovania spôsobilosti pozemného komponentu nasadiť a udržať do 600 vojakov v operáciách medzinárodného krízového manažmentu vrátane logistickej podpory a riešenie problematiky ochrany a obrany vzdušného priestoru SR v rámci NATINADS. Optimalizovať štruktúry velenia a riadenia OS SR, vertikálne a horizontálne zoštíhliť riadiace a veliace štruktúry ozbrojených síl, vykonať optimalizáciu vnútorných procesov na zvýšenie ich výkonnosti. Prehodnotiť funkčnú opodstatnenosť a primeranosť všetkých útvarov a zariadení OS SR. Konkrétne smerovanie a rozsah transformácie realizovať v nadväznosti na prijatú strategickú voľbu.*
- 6) *Prehodnotiť koncepčný rámec systému personálneho manažmentu profesionálnych vojakov s cieľom revitalizovať kariérny postup tak, aby zabezpečoval postupné skvalitňovanie vojenského personálu a za využitia adekvátnych motivačných a stimulačných faktorov udržal najlepšie odborne a jazykovo pripravených profesionálnych vojakov v ozbrojených silách. V tomto kontexte navrhnúť efektívny systém dopĺňovania profesionálnych vojakov s dôrazom na dôstojníkov z hľadiska potrieb ozbrojených síl. Znížiť počet profesionálnych vojakov na základných funkciách na stav umožňujúci nasadiť a udržať do 600 vojakov v operáciách medzinárodného krízového manažmentu vrátane logistickej podpory a 150 vojakov v NRF/EU BG. V súvislosti s tým posúdiť možnosti zavedenia dobrovoľnej služby, prípadne využívanie vojakov na krátkodobý kontrakt alebo aktívnych záloh v mierovej dobe. Konkrétny rozsah odporúčania realizovať v nadväznosti na prijatú strategickú voľbu.*
- 7) *Realizovať ciele modernizáciu prednostne zameranú na nákup hlavných druhov pozemnej techniky umožňujúcej nasadenie a udržanie 600 vojakov v operáciách medzinárodného krízového manažmentu vrátane techniky logistickej podpory. Rozhodnúť o riešení nadzvukových lietadiel v kontexte plnenia úloh NATINADS a možnom nákupe*

viacúčelových bojových lietadiel, vrtuľníkov a stredných dopravných lietadiel. V tomto kontexte zásadne prehodnotiť súčasné modernizačné projekty. Všetky veľké akvizície vykonávať prostredníctvom osobitne sledovaných štátnych programov na obmenu (prezbrojenie) vojenskej techniky a hlavných zbraňových systémov financovaných nad rámec rozpočtu kapitoly MO SR a s väčším využitím medzinárodných projektov spoločného obstarávania. Rozsah a tempo modernizácie realizovať v nadväznosti na strategickú voľbu.

- 8) *Prioritne rozvíjať tie spôsobilosti, ktoré umožňujú plniť naše medzinárodné záväzky v rozsahu zdieľania spravodlivej záťaže spoločného úsilia a zároveň umožňujú, čo najefektívnejšie plniť úlohy kolektívnej obrany štátu s dôrazom na: udržanie účasti OS SR v operáciách medzinárodného krízového manažmentu pod vedením NATO a EÚ, plnenie úloh ochrany vzdušného priestoru SR v rámci NATINADS, udržiavanie schopnosti poskytnúť príspevky do rotácií NRF a EU BG, udržiavanie primeraného komponentu v silách vysokej pripravenosti a disponibilné sily pre potreby národného krízového manažmentu. Hľadať možnosti efektívnej spolupráce so spojencami a partnermi pri spájaní, zdieľaní a špecializácii v oblasti spôsobilostí. Budúce spôsobilosti ozbrojených síl kvantitatívne projektovať minimálne v rozsahu prijatých cieľov síl NATO, kvalitatívne a časovo podľa dostupných zdrojov podľa prijatej strategickej voľby.*
- 9) *Prehodnotiť koncepčný rámec vysielania OS SR do operácií a reštrukturalizovať príspevky tak, aby boli založené na báze organických jednotiek. Posilniť podiel spôsobilostí s pridanou hodnotou a vyšším transformačným efektom, zvýšiť rozsah výcvikových úloh a tvorbu civilných a vojenských spôsobilostí v oblasti stabilizácie a rekonštrukcie. Legislatívne doriešiť pôsobenie jednotiek ozbrojených síl v operáciách.*
- 10) *Prehĺbiť efektívnosť činnosti MO SR primárne v oblasti riadenia obrany štátu, rozvoja ozbrojených síl a plnenia ďalších úloh zabezpečenia obrany štátu. Posilniť jeho úlohu v strategickom a koncepčnom riadení, v normotvorných, rozhodovacích a hodnotiacich činnostiach. Súčasne redukovat' a racionalizovat' jeho podporné prvky a podriadené štruktúry, zachovat' ich iba v rozsahu, v ktorom je ich existencia v pôsobnosti rezortu obrany nevyhnutná pre obranu štátu a podporu ozbrojených síl. Posúdiť možnosť integrácie ministerstva obrany s generálnym štábnom OS SR. Systém obrany štátu rozvíjať ako integrálnu zložku bezpečnostného systému štátu, precizovať procesy jeho riadenia na báze komplexného prístupu s jasným vymedzením poslania a úloh jeho prvkov. Dôraz položiť na včasné a efektívne riešenie krízových situácií vo vnútri štátu a jeho podiel na úlohách medzinárodného krízového manažmentu. Aktualizovať Obrannú stratégiu SR.*

Uvedené odporúčania je potrebné vykonať bezpodmienečne, avšak ani ich realizácia nepredstavuje vyriešenie dlhodobého zdrojového poddimenzovania rezortu obrany a rozvoja ozbrojených síl. Preto bude potrebné politickým vedením štátu prijať strategické rozhodnutie o ďalšom postupe v oblasti obrany štátu a plnenia medzinárodných záväzkov SR a jeho zdrojovom zabezpečení.

IV. STRATEGICKÉ VOĽBY

Ako ukázali závery analytickej časti strategického hodnotenia obrany rezort obrany a najmä ozbrojené sily stoja na rázcestí a je nevyhnutné, aby politické vedenie krajiny, podporené celospoločenským konsenzom prijalo strategické rozhodnutie o ich ďalšom smerovaní. Je zrejmé, že odporúčania uvedené v predchádzajúcej časti je potrebné vykonať bezpodmienečne, avšak ani ich realizácia nepredstavuje vyriešenie dlhodobého zdrojového poddimenzovania rezortu obrany a rozvoja ozbrojených síl. V princípe sú možné tri hlavné scenáre vývoja situácie.

Prvým je zachovanie súčasného stavu = Status Quo, kedy sa budeme aj naďalej tváriť, že je všetko v poriadku. **Druhým je vyrovnanie nerovnováhy medzi úlohami (politicko-vojenskou ambíciou štátu) a prideleným zdrojovým rámcom na obranu cestou zníženia úrovne politicko-vojenskej ambície** s dopadom na neplnenie medzinárodných záväzkov, čo by znížilo kredibilitu SR v očiach spojencov. **Tretím scenárom je vyrovnanie nerovnováhy medzi rozsahom úloh a prideleným zdrojovým rámcom na obranu cestou zvýšenia zdrojov na obranu** na úroveň ku ktorej sa SR pri prístupových procesoch zaviazala. **Strategická voľba č.1: Zachovanie súčasného stavu = Status Quo.**

Toto rozhodnutie potvrdí zachovanie doterajšieho prístupu vedenia štátu k problematike zabezpečenia obrany a plneniu medzinárodných záväzkov SR v podmienkach nestabilného, nepredvídateľného a trvalo sa znižujúceho zdrojového rámca na obranu, pričom okrem plnenia súčasných úloh pribudnú v nasledujúcich rokoch aj nové úlohy pre OS SR v kontexte riešenia nových hrozieb.

Toto riešenie povedie k prehĺbovaniu súčasného kritického stavu vo všetkých oblastiach rezortu obrany, predovšetkým k zastaveniu modernizácie v celom spektre. Dôjde k utlmeniu a postupne až k nenávratnej strate širokého resp. celého spektra spôsobilostí ozbrojených síl, vrátane kľúčových, ktoré sú určujúce pre obranu štátu a plnenie medzinárodných záväzkov SR. Poklesne schopnosť vlastnými silami zaistiť ochranu a obranu vzdušného priestoru SR v rámci Integrovaného systému obrany vzdušného priestoru (NATINADS) a poskytnúť príspevky pozemných síl do operácie kolektívnej obrany v súlade s politicko-vojenskou ambíciou. Zníži sa pripravenosť ozbrojených síl pomôcť orgánom verejnej moci pri odstraňovaní následkov prírodných katastrof, priemyselných a technologických havárií.

V dôsledku tejto voľby môže dôjsť už v strednodobom horizonte k nezvratnému stavu až kolapsu zabezpečenia obrany štátu a plnenia medzinárodných záväzkov. SR sa postupne stane čistým konzumentom bezpečnosti, závislým na obrannom potenciáli spojencov, čo bude mať negatívny dopad na našu medzinárodnú kredibilitu.

Strategická voľba č.2: Vyrovnanie nerovnováhy medzi úlohami (politicko-vojenskou ambíciou štátu) a prideleným zdrojovým rámcom na obranu cestou zníženia úrovne politicko-vojenskej ambície.

Toto rozhodnutie politického vedenia štátu by predstavovalo dlhodobé zachovanie súčasného zdrojového rámca na obranu (cca 0,9 až 1 % HDP bez predpokladu navršovania), súčasne s tým by rozhodlo o zodpovedajúcom znížení rozsahu úloh obrany štátu, vrátane zníženia politicko-vojenskej ambície a úrovne plnenia medzinárodných záväzkov SR.

Na rozdiel od strategickej voľby č. 1 toto riešenie dovoľí sústrediť limitované zdroje na uchovanie kľúčových spôsobilostí OS SR na plnenie obmedzeného rozsahu úloh obrany štátu, vrátane zabezpečenia ochrany a obrany vzdušného priestoru SR (NATINADS) a zníženej úrovne plnenia našich medzinárodných záväzkov. Umožní postupnú, cieľnú

modernizáciu ozbrojených síl vo vzťahu k redukovanému rozsahu úloh. Zároveň predpokladá okamžité a podstatné redukovanie a rušenie ostatných spôsobilostí a im zodpovedajúcich štruktúr. V dôsledku toho bude SR schopná iba obmedzene a pri zásadnom časovom posune plniť svoj rozhodujúci záväzok pre kolektívnu obranu v rámci NATO (brigáda pozemných síl). Zníži sa rovnako aj rozsah pomoci orgánom verejnej moci pri nevojenských ohrozeniach na území SR.

V dôsledku tejto voľby by došlo k zníženiu úrovne plnenia úloh zabezpečenia obrany štátu a výraznému zníženiu úrovne plnenia našich spojeneckých a ďalších medzinárodných záväzkov, čo by vážne ohrozilo medzinárodnú kredibilitu SR.

Strategická voľba č.3: Vyrovnanie nerovnováhy medzi rozsahom úloh a pridelovaným zdrojovým rámcom na obranu cestou zvýšenia zdrojov na obranu.

Toto rozhodnutie potvrdí záväzok vlády SR, ako aj širšieho politického spektra, počas trvania dopadov hospodárskej krízy na verejné financie (1 až 3 roky) zastaviť pokles výdavkov na obranu, stabilizovať zdrojový rámec rezortu obrany aspoň na úrovni 1 % HDP, aby sa zabránilo kolapsu rezortu obrany. V strednodobom horizonte (4 až 8 rokov), po odznení dopadov hospodárskej krízy, postupne navrhovať zdrojový rámec na obranu a stabilizovať ho až do roku 2020 aspoň na úrovni 1,5 % HDP, pričom hlavné modernizačné programy realizovať prostredníctvom osobitne sledovaných štátnych programov na obmenu (prezbrojenie) vojenskej techniky a hlavných zbraňových systémov financovaných nad rámec rozpočtu kapitoly MO SR.

Toto riešenie aj keď neprinesie okamžité a zásadné zlepšenie stavu, zastaví dlhodobé negatívne trendy vývoja a vytvorí priaznivé podmienky pre realizáciu reforiem rezortu vrátane ozbrojených síl. Umožní uchovať a postupne rozvíjať kľúčové spôsobilosti OS SR, prehlbovať úroveň ich interoperability, postupne plnohodnotne zabezpečovať úlohy obrany štátu vrátane ochrany a obrany vzdušného priestoru SR (NATINADS) a plniť medzinárodné záväzky SR. Vytvorí tiež podmienky pre efektívnejšiu pomoc orgánom verejnej moci pri riešení prírodných katastrof, priemyselných a technologických havárií.

Táto voľba je vyjadrením realistického kompromisu medzi limitovanými zdrojovými možnosťami štátu v súčasnosti a v dlhodobej perspektíve a objektívne nutnými predpokladmi pre udržateľný rozvoj rezortu obrany vrátane ozbrojených síl.

Záver: Vzhľadom na kritický stav v rezorte obrany, úroveň zabezpečovania obrany štátu a plnenia medzinárodných záväzkov SR je potrebné čo najskôr politickým vedením štátu prijať politické rozhodnutie o jednej z troch možných strategických volieb. Je zrejmé, že iba tretí scenár ponúka reálnu možnosť prekonať súčasný krízový stav a naštartovať transformačné procesy tak, aby SR nestratila svoj medzinárodný kredit a mohla plnohodnotne zabezpečiť úlohy obrany štátu ako aj plnenie medzinárodných záväzkov.